

Κείμενο 1

Σtereοτυπικές αντιλήψεις αναφορικά με τα δύο φύλα- Σεξισμός

Το απόσπασμα προέρχεται από τον τόμο Η', Η παλαιότερη πεζογραφία μας, εκδόσεις Σοκόλη, 1997, σελ. 195-196.

Στη *Λυγερή* (1890) ο Αντρέας Καρκαβίτσας σχολιάζει σε πρώτο επίπεδο με το ερωτικό του θέμα τη δύσκολη θέση της γυναίκας στην αγροτική, ανδροκρατούμενη κοινωνία. Σε δεύτερο επίπεδο όμως εξετάζει την παραδοσιακή κοινοτική ζωή που ασφυκτιά και σβήνει εξαιτίας της σκληρότητας των ιδίων της των όρων και των νέων οικονομικών συνθηκών. Η υπόθεση του έργου αναφέρεται στον έρωτα της Ανθής, της λυγερής του χωριού, με τον όμορφο καρολόγο Γιώργη Βρανά. Ο πατέρας της όμως είναι αποφασισμένος να την παντρέψει με τον μεσόκοπο βοηθό του στο μπακάλικο, το Νικολό Πικόπουλο, επειδή θαυμάζει τις εμπορικές του ικανότητες και τα χρήματα που κερδίζει.[...]

Ο γάμος της περιγράφεται σαν ένωση αταίριαστων ψυχικά ατόμων, και η δυστυχία της Ανθής κορυφώνεται, όταν ο αγαπημένος της Γιώργης παντρεύεται μια φίλη της. Στο τελευταίο κεφάλαιο, όμως, ένα χρόνο αργότερα, η αίσθηση του καθήκοντος, η γέννηση του παιδιού της, η υπερηφάνεια για τα πλούτη της, μεταβάλουν ριζικά την ευαίσθητη λυγερή αφομοιώνοντάς την με τον άξεστο και φιλοχρήματο άντρα της.

Το τέλος αυτό, που επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες, προβλημάτισε τους κριτικούς: η αλλαγή της λυγερής επισφραγίζει την ήττα της, φανερώνει την κατάπτωσή της, ή εξιδανικεύει τη μητρότητα και την αίσθηση του καθήκοντος; Σε κάθε περίπτωση πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι στην εξατομικευμένη αυτή ιστορία ο Καρκαβίτσας βλέπει τον κανόνα. Σε όλο το κείμενο αφθονούν οι παρατηρήσεις του αφηγητή που ανάγουν το συγκεκριμένο επεισόδιο σε γενικό και την ατομική ιδέα σε καθολική αντίληψη. Η Ανθή περιγράφεται ως «τέλειος τύπος μιας λυγερής του χωριού»· δεν είναι άλλωστε η μόνη γυναίκα στο έργο που παίρνει άντρα που δεν της ταιριάζει. Η κατάσταση αυτή είναι κοινή και επαναλαμβανόμενη.

Σε τελική ανάλυση, ο συγγραφέας φαίνεται να διατυπώνει έναν κανόνα: όταν η κοπέλα παντρεύεται και γίνεται μητέρα, αφήνει τα όνειρα για τον έξω κόσμο και βασιλεύει στο ασφαλές καταφύγιο του σπιτιού της. Ας σημειωθεί τέλος ότι συνολικά και παρά την

ιδιαιτερότητά τους οι ήρωές του παρουσιάζονται ως εκπρόσωποι ευρύτερων κοινωνικών ομάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στους καρολόγους (μεταφορείς, επάγγελμα που σταδιακά φθίνει) και στην επαγγελματική τάξη των εμπόρων, που αναδύεται.

Κείμενο 2

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Νίκου Θέμελη *Οι αλήθειες των άλλων*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα: 2008.

Ο Μανόλης προσπάθησε να πλησιάσει τον νονό του, όμως ήταν αδύνατον έτσι όπως είχε στριμωχτεί πίσω από τους ψάλτες. Ξέμεινε πιο πίσω, ίσα ίσα να μπορεί με πλάγια ματιά να βλέπει τη Ρούσα, δηλαδή τη Ρούσα, την Ερατώ, την Ανδρομάχη. Σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας δεν ξεκόλλησε από πάνω της τη ματιά του. Στην έξοδο της εκκλησίας την πρόλαβε, όμως εκείνη έδειχνε ότι βιαζόταν.

«Την Κυριακή το πρωί λέω να κάνω μια βόλτα στον Κήπο...» αλλά δεν μπόρεσε να τελειώσει τη φράση του.

Η Ρούσα απομακρυνόταν ήδη, ήταν αμφίβολο και αν τον είχε ακούσει. Μια γιαγιούλα δίπλα τους που πουλούσε κουλουριασμένη πάνω στα γόνατα κεριά, φτιίλια και λιβάνι, ρώτησε αμέσως: «Λες να 'ναι καλός ο καιρός;».

Στον δρόμο της επιστροφής προπορεύονταν οι δύο γυναίκες κι ακολουθούσαν οι άνδρες. Ο Ιωακείμ αναρωτιόταν για τα μπαούλα και δεν είχε διάθεση να μιλήσει για οτιδήποτε άλλο. Μπιρρ μπιρρ η Ανδρομάχη τριβέλιζε χαμηλόφωνα τα αυτιά της μάνας της, κι εκείνη κάθε τόσο κοντοστεκόταν κοιτώντας τη βλοσυρά ή στρέφοντας τη ματιά της στον Μανόλη. Ξεχάστηκε προς στιγμήν και ύψωσε τη φωνή της:

«Γεννήθηκε ο Χριστός κι αυτός δεν έχει πάρει χαμπάρι».

«Ποιος, καλέ;» ρώτησε ο Ιωακείμ, σαν να ξυπνούσε από άλλο κόσμο.

«Ποιος; ... Ο προκομμένος ο βαφτισμιός σου», ξέσπασε η Ανδρομάχη. «Βρήκε την ευκαιρία μέσα στην εκκλησία για να γαμπρίσει. Ναι, ναι, αυτό που ακούς· να γαμπρίσει και μάλιστα με μια ντόπια! Θεέ μου, συγχώρα με μέρα που είναι!»

Ο Μανόλης αρκέστηκε να διαμαρτυρηθεί, κάνοντας μόνο γκριμάτσες και κουνώντας επιτιμητικά το κεφάλι του για τις υπερβολές της θείας του. Έφτασαν στο σπίτι και δίχως να το ζητήσουν προθυμοποιήθηκε να πάει μέχρι τον φούρνο, για να δει αν ήταν έτοιμη η κότα. Επιστρέφοντας κόλλησε δίπλα στον κύριο Παρασκευά που είχε μαζέψει γύρω του όλα τα πιτσιρίκια του σπιτιού και τους μοίραζε μελομακάρονα και κουραμπιέδες. Χασομέρησε όσο μπορούσε για να αποφύγει, τουλάχιστον χριστουγεννιάτικα, την γκρίνια

της θείας και τις εύγλωττες ματιές της γιαγιάς, που ίσως μέτραγαν πιο πολύ κι από τα πικρά λόγια της κόρης της.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10).

Σε 50-60 λέξεις να παραθέσεις τις διάφορες ερμηνείες για το τέλος της *Λυγερής* του Καρκαβίτσα, σύμφωνα με το Κείμενο 1, και τους λόγους που εξηγούν τη δύσκολη θέση της γυναίκας σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10).

Να εντοπίσεις τον τρόπο ανάπτυξης που χαρακτηρίζει την οργάνωση της 2^{ης} παραγράφου του Κειμένου 1 (μονάδες 4) και να αιτιολογήσεις την επιλογή αυτού του τρόπου σε σχέση με το θεματικό κέντρο του κειμένου (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15).

Να εντοπίσεις τρεις (3) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον αναγνώστη (μονάδες 6) και να αιτιολογήσεις τον τρόπο με τον οποίο το επιτυγχάνει αυτό η κάθε γλωσσική επιλογή (μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την αντίδραση της θείας του Μανόλη και του ίδιου στο Κείμενο 2, σύμφωνα με κειμενικές ενδείξεις που παρέχει η αφήγηση. Παράλληλα, να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με τη στάση της θείας. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 15